

Äratrükk III Eesti Metsanduse aastaraamatust.

Meie metsad ja metsandus ametlikul valgustusel

O. Daniel

Trükikoda Ed. Bergmann, Tartus 1928.

A-21255 II

Lõpp. kolleega prof. A. Nõmmik'ule

Äratrikk Eesti Metsanduse aastaraamat III.

andmised

2.

Taru Riigimajandusliku
Raamatukogu
34827

~~12946~~

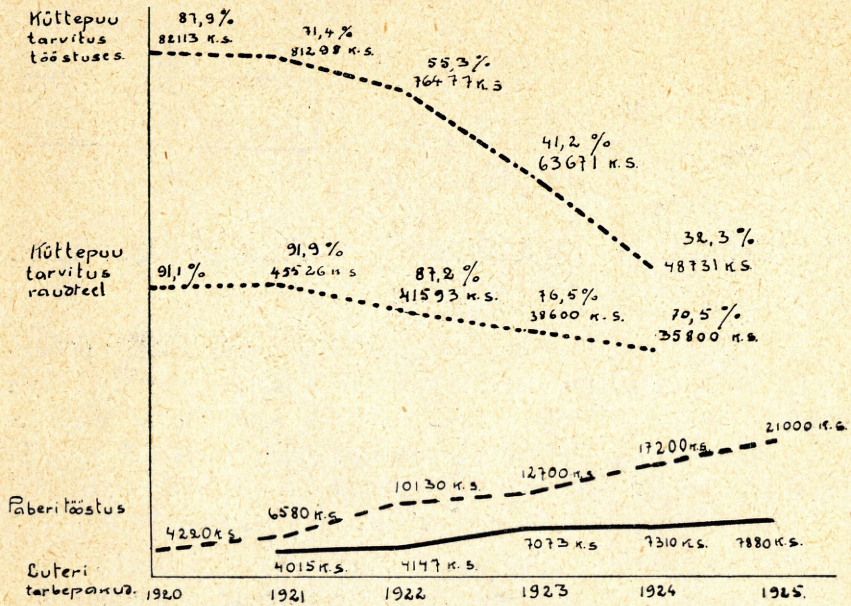
Meie metsad ja metsandus ametlikul valgustusel.

O. Daniel.

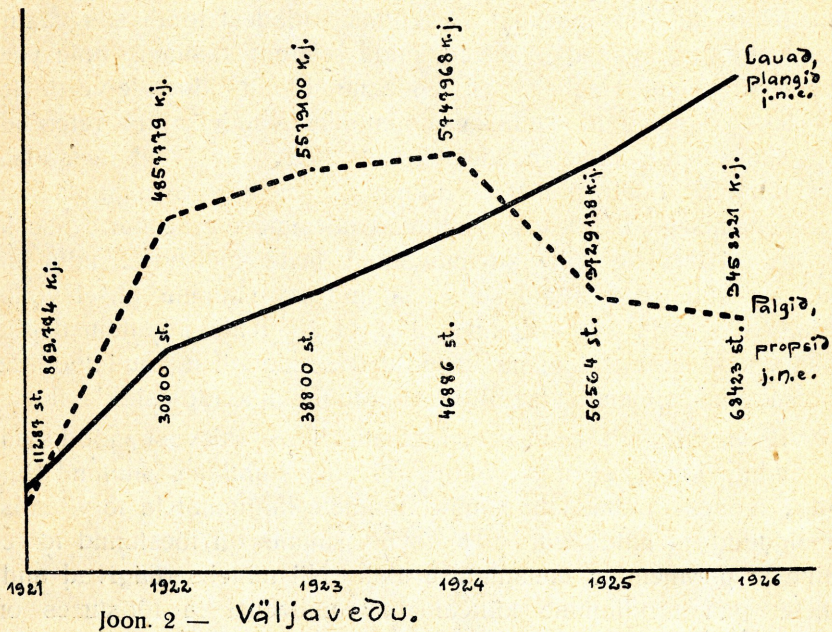
Juba esimesel Metsateadlaste Päeval oli üks referaatidest pühen-
datud küsimuse selgitamisele, kuivõrra meie metsad vastavad oma
praeguses seisukorras neile mitmekesistele ja suurendatud nõuetele
mis ühenduses sõjaga ja riigi loomisega tuleb metsadel täita ja
milliseks kujunevad tulevikuväljavaated meie metsade suhtes, kui
nad peavad püsima kaaluva riigimajandusliku tegurina.

Arvestamised ja kaalutlemised, mis tookord selle küsimuse
aluseks võeti, kaldusid sinnapoole, et kõigi nende nõudmiste täit-
misel, mis tehti metsadele kohustavaks, on tegemist ülekoorma-
misega ja meie metsad ei suuda löödud haavu parandada ja kosuda,
kui aadrilaskmine samal määral edasi kestab. Osalt ametlikult
poolt, osalt ka Metsapäevast osavõtjate ridadest toodi siis vastu-
väärtena ette, et andmed ja arvud, mida referent kasutas, pole veel
küllaldaselt täielised selleks, et nende najal jõuda kindlale veendele,
mis oleks õigustanud seda pessimistlikku vaadet, mis referaadi
alusel üles kerkis ja et nendest kohustistest, mis olid metsadele
peale pandud, osalt ajutise iseloomuga, osalt aga majandusliku
elu tervenemisega iseenesest asetuvad normaalsetesse piiridesse ja
see tõttu ei tarvitse tulevikuväljavaated meie metsadele mitte nii
tumedaks kujuneda, nagu seda esitatud arvestamise alusel võiks
arvata. Ka referent ise kriipsutas alla, et käsitledavad andmed olid
umbkaudsed, sest et täpsamaid polnud saadaval, samuti toonitas
ta metsakohustiste ajutist iseloomu ja optimistlikke lootusi tulevikuks.

Viis aastat, mis esimesest Metsateadlaste Päevast möödunud,
on mõndagi küsimust, mis tookord oli alles kahtlane, suutnud sel-
gitada, mõneski asjas täpsamate andmete kogumist ja tarvitamist
võimaldanud ja näidanud, et teatavas suunas on tõestunud terve-
nemine ja paranemine metsanduse alal. Nii näiteks räägivad and-
med, et puu tarvitamine kütteenainena raudteedel ja tööstuses on
vähenenud iga aastaga, puuaine ümbertöötamine ja eksport aga

Joon. 1 — Puu tarvitamine.

Joon. 2 — Väljavedu.

näitab tõusu, ühes seega on ka sissetulekud metsadest suurenenud (vt. joon. 1, 2, 3). Ei saa ka vaikida sellest, et ametkonnas on teatavas mõttes märgata tervenemis protsessi, kusjuures elu ise need elemendid kõrvaldab, mis nõuetele ühel või teisel põhjusel ei suuda vastata. Samuti on vastuvaidlematult edukalt arenenud meie metsanduse teaduslik ja kirjanduslik külg.

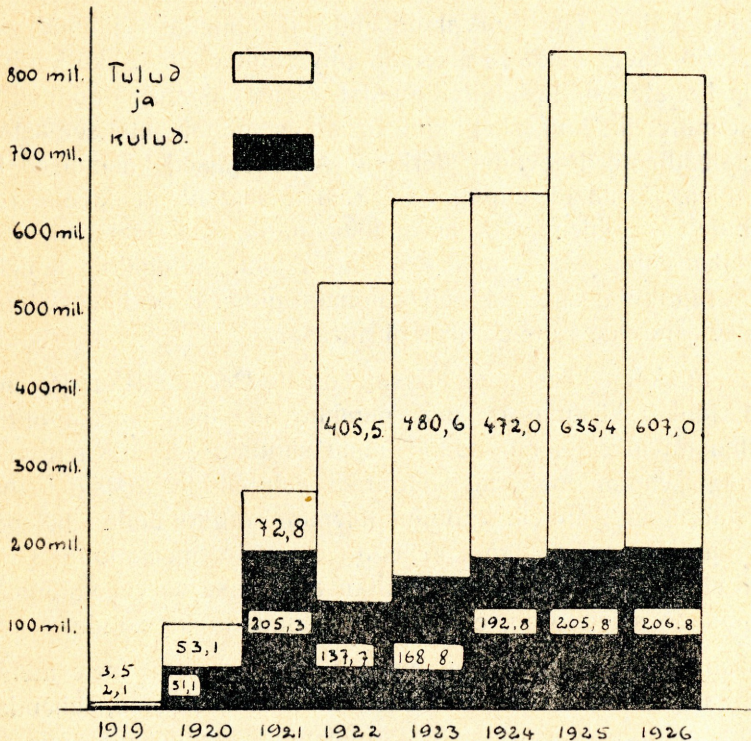
Kuid kõige selle kõrval on endiselt tumedaks jäänud välja-vaated, võib isegi öelda: raskemad pilverünkad on kokku kuhjunud metsade kohale, mille laialivalgumist oleme asjatult oodanud. Et see pole mitte üksikute skeptikute arvamus, näitab juba see asjaolu, et Metsateadlaste Päevadel kerkisid sellekohased küsimused korduvalt üles, äratasid elavat vastukaja ja leidsid vastavate resolutsioonide ja põhjendatud arvamuste näol teed meie kitsamast ringkonnast väljaspoole, mis koondusid ühte tulipunkti, nimelt et meie metsapolitika suund kipub kalduma üldisest riiklikust suunast ühekülgete huvide rahuldamise piiridesse.

Kui ma olen käesoleva Metsateadlaste Päeva ettekandeteemiks valinud jällegi küsimused, mis puudutavad meie metsapolitikat, siis põhjustavad seda möödunud aasta sündmused, mis teravamalt kui kunagi varem meie metsapolitika esiplaanile tõstsid ja hüpunkti paigutasid, millele koondus laiemate ringkondade tähelepanu. Erilist huvi omas asjakäik sellega, et meie metsapolitika juht, põllutööminister, oli sunnitud avaliku arvamuse survele valgustama meie metsade seisukorda, et oma sõidu suunda õigustada.

Peab tähendama, et seni ametlik informatsioon meie metsade suhtes kandis enam-vähem kodust, kinnist iseloomu, ühenduses riigikogu eelarvekomisjonis üles tõstetud küsimustega, mis olid sagedasti üksikute kõrvaliste või kohalise tähtsusega küsimustega ühenduses ning said laiematele ringkondadele ajakirjanduse kaudu teatavaks. Ainult 1924. a. eelarvekomisjonis tõsteti üles metsade kasutamise- ja kasutusnormi küsimus, sest üldine arvamus hakkas juba sinnapoole kalduma, et metsa rohkem kasutatakse, kui see lubatav. Metsade peavalitsuse tookordse juhataja J. Roseni seletusest pidi selguma, et kasutamine on lubatavast normist isegi vähem, millega tookord loeti küsimus lõpetatuks. Teatavasti kerkis ta aga juba järgneval Metsateadlaste Päeval üles, kus selgus, et see ametlik arvestamine ei põhinenud kindlal alusel. Loomulikult ei saanud riigikogu, mille koosseisus metsanduse eriteadlased pole esindatud, nendes eriküsimustes süveneda ja vastavalt reageerida

ja kuni see ajakirjanduse kaudu oma ringi tegi, oldi päevakorras edasi jõutud ning küsimus oli oma huvi kaotanud.

Metsateadlaste Päevadel üles tõstetud küsimuste ja resolutsioonide suhtes on põllutöoministeerium eelistanud vaikimisetaktikat. Kas ei arvatud seal tarviliseks üldse metsameeste tagasihoidlikke arvamusi arvestada või loeti metsapolitika ministeeriumi juhi kodu-

Joon. 3 — Riigimetsade tulud ja kulud.

seks asjaks, jääb lahtiseks; viimase aja taktika, kus metsa huvidesse lõikavaid määrusi ja seadusi teostati ja katsuti teostada, ignoreerides seaduslikku metsa ametasutist, lasevad oletada viimast vaatekohta. Ja mis tähendab lõppeks säärane küsimus, nagu ametkonna kõrvalelukkamine, seal, kus päevast päeva ja aastast aastasse seadusest tähelepanematult mööda mindi, nagu see toimus maaseaduse § 23-ga kuni 1926. a. lõpuni ja nagu see toimub praegugi maksva Vene metsaseaduse § 191-ga, mis ette näeb, et minister võib etteraiumist lubada tingimusel, et see järgmisel aastal kaetaks, kuna meil, nagu teada, on kohati metskondades juba kuni 10 aasta norm ette

raiutud. Kui 1926. a., tallatud teerada tarvitades, asunikude ehitusmaterjalinormi 20% võrra suurendati ja sama aasta lõpul kuulus «metsajagamise seadus» riigikogule esitati, kui pealispinnale kerkisid karjatamise seadus, metsade peavalitsuse likvideerimine, Hamneri ja Tiefi «metsalood», «ebatootvad kannustikud» ja «Sinimägede» lagastamised, siis leidsid põllutöoministeriumi juhid (alaline ja ajutine) end vastolus terve avaliku arvamusega.

Üldise pahameeletormi mõjul oldi sunnitud oma reservatiivselt seisukohalt taganema ja kaarte osaliselt avama. See väljendus osalt mingisugusel komisjoni koosolekul tekkinud mõttevahetuse puhul, mis leidis teed ajakirjandusse ja koondus selles, et üks nendest juhtidest seletas, et on maid, kus metsa on veel vähem kui meil, kuid sellegipärast meist halvemini ei elata. Teine aga arvas, et oleks juba aeg hädaldamist jätta tulevaste põlvete suhtes, kes võiksid metsapuuduse all kannatada, tähtsam olevat praeguse põlve eest hoolitsemine. Kuigi neid võiks võtta isiklike arvamustena, mis teatavasti võivad olla väga lahkuminevad, aitasid need väljendid kaasa selle õhkkonna iseloomustamiseks, kust juhti meie metsapolitikat viimasel ajal.

Ametlikult esinesid h-rad ministrid Köster ja Tief õiendusega «Postimehes», kus juba arvudega tõendada katsuti ja seletati, et meil alates 1922. a. mingisugust metsalaastamist pole olnud, et kõik kasutamine on toimunud kindla kava järele, mis ühelgi aastal täielisel määral teostatud pole ja kasutamisele määratud puumassist on igal aastal (1922-1925) jäänud keskmiselt 171.566 k. s. raiumata. Viimase väite kohta ilmus «Postimehes» kirjutis, kus selgitati, et ministrite andmed iga-aastasest normist kasutamata jäänud puumassi suhtes säärastena nagu nad esitatud, on ekslikud, sest et niisugused ülejäägid, arvestades meie metsade aastast tooki ja tarvitamist, pole tegelikult võimalikud. Oli siin andmeid ebakohaselt käsitatud või mõni teine põhjus, see jäigi selgitamata, igatahes osutus see esimene ametlik ja avalik informatsioon tumedaks.

Kui metsade asjus esitati mineval sügisel riigikogule arupärimine ning see vastu võeti, ootas terve maa huviga, mida põllutöominister meie metsade seisukorra ja metsanduse kohta ütleb. Veel kunagi pole Eesti metsad olnud säärase üldise ja jagamatu huvi objektiks. Ajakirjandus ja poliitilised erakonnad, peale koondlaste, kellele meie metsapolitika praegune sõidutee on kujunenud eluallikaks, nõudsid üksmeelselt valgust sellesse hämarusse, milles meie metsad püsisid ja mida seni ainult üksikud helgid ajakirjanduse

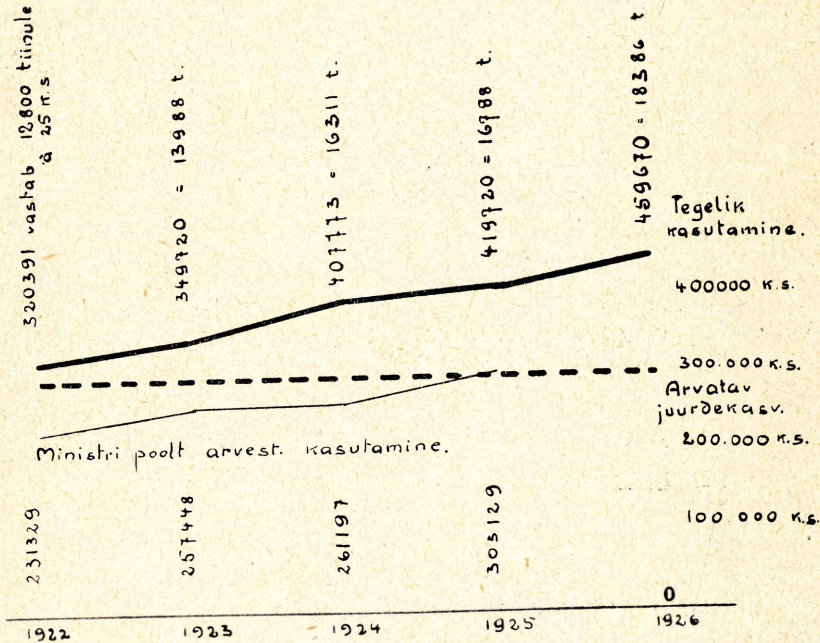
veergudelt tegid üldistes kontuurides laiematele ringkondadele enam või vähem nähtavaks. Nii siis oli põllutööminister sunnitud esinema rahvaesinduse ees ametliku seletuse ja informatsiooniga, mille tõelikkuse kohta poleks tohtinud tekkida kahtlust, sest temal oli ometi küllaldaselt aega ning vastav aparaat käsutada täpsamate ja uuemate andmetega varustumiseks.

Riigikogus 3. nov. 1927. a. esitatud arvude põhjal arvas h-ra minister end õigustatud olevat tõendada, et liialdatud metsakasutamist pole olnud, vaid vastupidi: pole isegi aastast metsa juurdekasvu ehk protsente ära kasutatud. Et oma väidetele suuremat kaalu anda, ei põhjendanud ta metsade juurdekasvu mitte enam varemalt esitatud normidega, nagu see sündis aasta varem riigikogus, vaid aluseks oli võetud juba eriteadlaste arvamus metsa juurdekasvu üle. Arvestades aastast juurdekasvu 0,44 k. s. hektarilt, saab ta ümmarguselt 300.000 k. s., kuna tegelik kasutamine, alates 1922. a. on olnud märksa vähem, nimelt 1922. a. 231.329 k. s., 1923. a. 257.448 k. s., 1924. a. 261.197 k. s. ja 1925. a. erakorraliste lankide tõttu 303.129 k. s. Edasi tähendab põllutööminister, et valitsus, kus tema on metsapolitika juhiks, kaugelt rohkem on püüdnud metsade eest hoolitseda, kui enne seda on tehtud. Oma informatsiooni lõpus tõendab põllutööminister, et ministeeriumi metsapolitika pole olnud ega ole ka praegugi metsavaenuline, nagu seda mõned ringkonnad tõendada püüavad, vaid et selle ülesandeks on olnud ja on ka praegu metsade hoidmine selleks, et nad suudaksid oma üldriiklikke nõudeid täita kõige otstarbekohasemalt.

Näis, nagu oleks sellega kõik pilved laiali aetud ja mets seisaks kõikide pilkudele vabalt kättesaadavana oma täies hiilguses ja puutumatuses, elustatud ja valgustatud põllutööministri heasoovlikust ja armastavast hoolekandest. Sellel ametlikul valgustamisel ei puudunud efekt. Ta mõjus uskumapanevalt ja näiliselt heas usus võis rahvaerakonna esindaja üleminekuvormeli hääletamise eel deklareerida, et põllutööministri seletused ja lubadused erakonda rahuldavad, olgugi et vahepeal arupärimise põhjendaja rkl. K. Ast näitas, et põllutööministri andmed polnud mitte täiesti usaldusväärsed.

Andmed, mis h-ra põllutööminister metsakasutamise alalt esitas, on iseenesest täpsad, kuid nad moodustavad ainult ühe osa meie metsade kasutamisest ja nimelt paljasraietel ja valikraietel saadud puumassi, kuna planeeritud metsad, samuti tuulemurrud ja surnud puud on jäetud arvesse võtmata, kuid ometi on siin tegemist kümnete tuhandete tiinudega, millelt planeerimise tulemusena mets

maha võeti. Samuti moodustab tuulemurd mõnes metskonnas, eriti Järvamaal, kuni $\frac{3}{4}$ tervest aasta kasutusnormist, edasi teame, et ainuüksi riiklik metsatööstus 1924/25. a. 1200 tiinu tuulemurdu üles töötas. Nii siis pole meil tegemist mitte kõrvalise tähtsusega kasutusharuga ja mõne saja või tuhande kuupsüllaga, vaid nende nelja aasta kohta, mis minister ette toob, on see arvestamata jäetud puumass keskmiselt 111.000 k. s. aastas ja üldine kasutusnorm pole 1922. a. mitte 231.329 k. s., nagu minister väidab, vaid 320 391 k. s.,

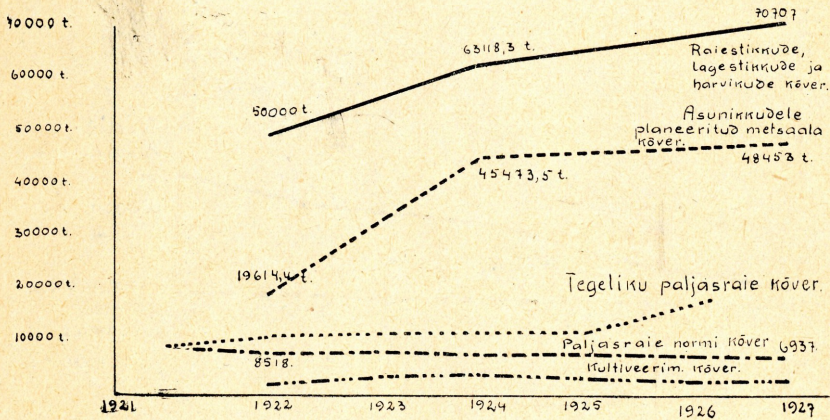
Joon. 4. Metsa kasutamine ja juurdekasv.

1923. a. 257.448 k. s. asemel 349.720 k. s., 1924. a. 261.197 k. s. asemel 407.773 k. s., 1925. a. 305.129 k. s. asemel 419.720 k. s. ning tõuseb 1926. a. 15 kuu eest 459.670 k. süllani.

Kui võtta aluseks ministri arvestusele vastavalt metsade aastane juurdekasv ümmarguselt 300.000 k. s., siis selgub, et tegemist pole mitte protsentide ülejääkidega, nagu seda h-ra minister väidab, vaid tugevate üleraiumistega ehk kapitali vähenemisega, mis algab 1922. a. 20.391 k. süllaga ja ulatub 1925. a. juba 119.720 k. süllani, ehk keskmiselt aastas 76.600 k. s., mis vastaks umbes 3.000 tiinulisele pindalale ja seda ainult sel juhul, kui juurdekasv hektarilt peaks

olema 0,44 k. s. (vt. joon. 4). Teatavasti lähedades selles küsimuses metsameeste-eriteadlaste arvamused lahku ja kui aluseks võtta ametlik arvestamine, mis arvestab 0,30 k. süllalist juurdekasvu, tõuseb puudujääk märksa suuremaks.

Teatavasti põhineb meie metsade kasutamine pindalal, kuna massi arvestamine omab kõrvalist tähtsust. Kasutamist juurdekasvuga kokkukõlastada ei saa praegu veel sel põhjusel, et meil on see alles lõplikult selgitamata, sest teatavasti erinevad siin ametlikud ja teaduslikud arvestamised kaunis suuresti. Pindala ja raie-ea alusel on seni määratud aastane kasutusnorm, mis 1921/22. a.

Joon. 5. Metsa raiumine ja planeerimine.

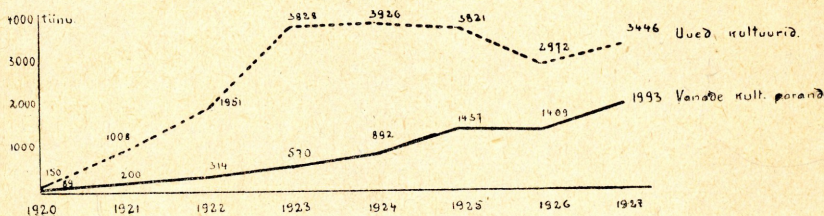
fikseeritud 8518,1 tiinuga, 1924. a. 7961 tiinuga, 1927. a. juba 6939,7 tiinuni vähendatud.

Andmed näitavad, et peale paljasaiete on kasutamine teostunud ka teisel teel, nimelt seemnepuude, tuulemurru ja planeeritud metsaalade likvideerimise kaudu, mis 1922.—1925. a. keskmiselt iga aasta oli üle 53% paljasaietetelt saadud massist.

Niihästi ametlikult näidatud massi, kui ka pindala järele kasutamise andmeid on võetud üksikasjalisele arvustusele: esimest kätt prof. A. Mathiesen oma ettekandes Akad. Metsaseltsis, mis peale selle ilmus «Eesti Metsa» jaanuarikuu numbris, teise kohta võttis sõna P. Reim «Postimehes» käesoleva aasta jaanuaris. Mõlemate lõpptulemused näitavad ülekasutamist, olgu selle arvestamise aluseks pindala või mass. Tundub liigsena siinkohal veel üksikasjadesse tungida ja korrata ning kui ma siiski mõned arvud

ja vastavad tabelid esitan, siis ainult seks, et neid kõrvu seada selgema pildi saamiseks, kuivõrra ametlikul esinemisel kasutamisest maha on vaigitud väite tõenduseks, et meie metsade aastane kasutus pole isegi aastast juurdekasvu suutnud ära tarvitada. Kuid võtke kust otsast tahate, ikka tuleb välja, et asi on edenenud vastupidises suunas ja seda peamiselt meie väärtuslikuma metsa kulul (vt. joon. 5, 6, 7). Seda märgib ära ka meie ametlik statistika oma väljaandes, tänavuses veebruarikuu numbris, kus meie metsad leiavad esimest korda käsitlemist.

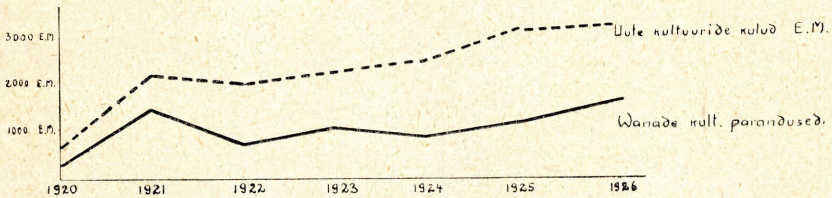
Kui h-ra põllutööminister räägib üldiselt metsa kohta, et viimased valitsused on metsade eest rohkem teinud, kui endised, siis on selle väites niipalju alust, et metsa pidi meil ka varemini Tuhka-Triinu osaga leppima, kes pidi igal pool hädast välja aitama ja

Joon. 6. Kultiveerimiskäik.

musta tööd tegema, ilma et oleks ta teeneid vääriliselt hinnatud ja tema õigustest lugu peetud. Kas on hoolitud Asutava Kogu seadusest, et metsa pindala ei tohi väheneda või veel praegu maksvast Vene seadusest metsa etteraiumiste suhtes? Kuid keegi metsa varematest hooldajatest pole teda nõnda koduselt käsitanud nagu see nüüd toimub. Võtke kõik need määrused ja korraldused, mis viimasel ajal metsade suhtes tehtud, siis jääb mulje, et siin on tegemist katsetega viimaste takistuste kõrvaldamises, et seda meeldivat objekti kättesaadavaks teha mitmekesiste isude täitmiseks. Ja kõige kurvem on, et sellel ei näi millalgi lõppu tulevat. Ka meie naabermaa — Läti — metsad on asumiseks ehitusmaterjalina abi andnud, seal olid sõjaaegsed laastamised suuremad, kuid ometi on need juba likvideerimisel, see tähendab endised raiesistikud pea kõik metsastatud ja metsamajapidamine stabiiliseeritud, sest abi, mida mets peab andma, on kindlate piiridega märgitud ja seda arvestades võib ülesehitav töö eksimata edasi minna, meie aga teeme Sisüphose tööd, veeretame kivi vastu mäge ja kui arvame sellega juba üles saavat, tuleb mõni uus määrus, mis meid endisse kohta tagasi

lõkkab. Oli kindlaks määratud asunikude ehitusmaterjalinorm ja arvestasime seda. Olime poolel teel oma kõormaga, kui neid 20% võrra suurendati ja me tagasi veeresime. Algasime uuesti liikumist, kui uus korraldus — ka riigirentnike ehitusmaterjaliga asunikudega ühel alusel varustada — meid jällegi tagasi tõukas. Mets on korraldatud, majanduskavad kinnitatud, plaanid valmis, seal tuleb maamõõtja või maakorraldaja, planeerib tüki metsa siit, teise sealt, eraldab tuulekaitsevööd ja avab tuulele vaba käigu. Ei saa veel selle likvideerimisega lõpule, kui sama mäng algab uuesti ja võib korduda tahtmise järele. Meil on vähe sellest, et riik asunikudele metsa 45% võrra taksihinnast odavamalt annab ja selle maksmiseks suuri soodustusi võimaldab. See hindamine ise sünnib veel vanade tabelite järele, mis ainult nendele maksivad ja massi

Joon. 7. Kultiveerimiskulud.

umbes 10% võrra vähem näitavad. Aga ka seda on veel vähe: antakse isegi ühegi tasuta, isegi ilma paberil arvestamata. Nii arvatakse iga aasta eest, mis rentnik kohta pidanud, metsa taksihinnast $\frac{1}{40}$ maha, tasuta võib ta kasutada pehmeid puuliike ning heina- ja karjamaal kasvavaid üksikuid puid ja erandita puid, mis alla 4" kannust. Edasi antakse tasuta majapidamiseks iga aasta tuulemurrust 3 k. s. küttepuid, $\frac{1}{2}$ k. s. tarbepuid, remondiks 10 puud, 100 latti ja 200 teivast ja metsa hindamisel arvatakse selle taksihinnast 7 k. s. puumassi väärtus maha. Kui kokku arvata, mis need tasuta annid üle riigi välja teevad, saab vististi summa, mis väärib tähelepanu meie riigimajapidamises. Meil tunnistatakse juba ametlikult, et meie maksustamissüsteem osutub kodanikkudele raskeks, et meie oleme vaesed ja peame talitama äärmise kokkuhoidmisega. Rahvajuhid manitsevad meid igakülgselt enesepiiramisele, mõõdukusele ja tagasihoidlikkusele, kuid ometi on meil üks kodanikukiht, kelle nõudmised alatasa suurenevad ja täitmist leiavad, kellel mõõdukuse ja enesepiiramise asemel isu aina kasvatatakse. Kui palju paksu verd tekitab näiteks tulumaks arves-

tage aga ainult asunikkude ehitusmaterjalide hinnavahet ja teie saate viimastel aastatel summa, mis võrdub peaaegu pooleaastase tulumaksu summaga. Meil arvestatakse ühelt poolt piinlikult täpsalt sente, teiselt poolt jagatakse aga tasuta metsa näol varandust, mida isegi paberil ei arvestata. Kui ehitusmaterjaliga hangeldamine juba massilise ilme omandas, leiti kõige kohasemaks selle vastu võidelda korraldusega, mis võimaldab süüdlasi vastutusele võtta ainult tsiviilkorras.

Kuigi metsajagamise seadus esialgu kalevi alla maeti, teostub see tegelikult maaseaduse § 23 märkuste annuleerimise põhjal hea eduga, milleks siinkohal mõned näited esitan metsavaesest maakohast, kus ühel ainsal komisjoniistungil asunikkudele «juurdelõigetena» metsa jagati, sest et vastav metsaosa tundub maakorraldajale uute kohtade loomiseks olevat liiga halb: teiste seas sai üks asunik, kellel oli juba varem oma krundil mets, uue juurdelõikega kokku 13 tiinu metsa, teistele kujunes metsa juurdelõige järgmiselt:

	põldu	heinam.	karjam.	sood	juurdelõik. metsa
I	7.8 t.,	5.95 t.,	4.7 t.,	0.3 t.,	5.85 t.
II	7.3 t.,	4.0 t.,	5.85 t.,	0.35 t.,	8.0 t.
III	8.75 t.,	5.8 t.,	3.9 t.,	0.6 t.,	5.1 t.

Ühele on tahetud tervelt 14 tiinu metsa juurde planeerida, kuid mees ise löönud juba kahtlema, kas see juba ehk liiga palju pole, mille järelalusel siis 10-tiinuline koht loodud. Sealsamas on 2—3-tiinulise põlluriba kasuks, mis metsa sisse ulatus, 15—20 tiinu I headusega metsa juurde planeeritud. Samas maakohas on 221-tiinuline metsatükk juurdelõigetena kasutatud, jättes ainult 56 tiinu metsa järele. Juurdelõigetena on saanud:

	põldu	heinam.	karjam.	kõlbm. maad.	metsa juurdelõik.
I	10.3 t.,	7.6 t.,	8.15 t.,	0.95 t.,	5.8 t.
II	7.78 t.,	10.56 t.,	7.4 t.,	1.5 t.,	4.35 t.
III	13.74 t.,	9.03 t.,	11.41 t.,	1.1 t.,	7.6 t.

Sealsamas anti juurdelõigetena metsa rendikohtadele:

	põldu	heinam.	karjam.	kõlbm. maad	omal metsa	juurde
I	22.18 t.,	10.48 t.,	10.1 t.,	1.82 t.,	2.55 t.,	4.03 t.
II	12.3 t.,	6.9 t.,	11.31 t.,	1.29 t.,	—	3.5 t.
III	8.4 t.,	8.1 t.,	7.1 t.,	—	5.9 t.,	20.99 t.
IV	6.25 t.,	6.47 t.,	4.35 t.,	—	—	4.98 t.
V	6.4 t.,	5.92 t.,	7.89 t.,	—	—	4.65 t.

metsavahikoha planeerimisel:

põldu	heinam.	karjam.	kõlbm.	maad	omal	metsa	juurde
1.71 t.,	4.85 t.,	7.12 t.,	—	—	—	—	5.0 t.

puulõikajakoha planeerimisel:

põldu	heinam.	karjam.	kõlbm.	maad	omal	metsa	juurde
3.85 t.,	4.54 t.,	11.09 t.,	0.36 t.,	—	—	—	3.72 t.

Nagu nendest andmetest näha, pole siin tegemist mitte maa- puudusega, vaid metsaga varustamisega, kuna maapuudust peavad katma ebatootvad kännustikud.

Kuna varemini planeeritud metsas kõik ehituseks kõlblik mets tarvitati asunikkude rahuldamiseks, näevad uued määrused ette, et sealt ainult kohapidajale ehituspuid anda võib, teistele aga ainult siis, kui riigi metsast juba 10 aasta lank ette on raiutud. Planeerimist võivad lubada, nagu mulle räägitakse, metsaülem, revident ja minister ja sagedasti ei teadvat üks, et teised omaltpoolt on lubanud.

Nii väheneb metsala kahest otsast: vanametsa ja raieistikude likvideerimise kaudu. Sel puhul tahaks siinkohal ühe asjaolu kohta sõna võtta, ühenduses h-ra ministri poolt esitatud arvude suhtes riigimetsa üldpindala kohta. Vaatamata sellele, et meil ametlikkude andmete järele 1923. aastast — 1927. aastani metsamaast on ära planeeritud ümmarguselt 44.000 tiinu, välismaa alamatele metsi tagasi on antud ja aastane raielank ühenduses üldpindala vähene misega 8.518 tiinult 6.939 tiinuni on vähendatud, on ministri andmete järele üldine pindala 1922. aastast 1927. aastani ainult 7.104 tiinu võrra vähem. Kas oli meie metsade arvestamine 1924. aastani niivõrra ebatäppis, et sääraseid vahed võivad tekkida, või on metsaalale soodest või rohumaadest lisa juurde tulnud, nagu seda märgib «Eesti Statistika» Nr. 75 (2)? Huvitav oleks teada, kas nüüd aastane raielank jälle vastavalt suurendamist leiab?

Kui nüüd, nagu selgus, ametlikul valgustusel meie metsad ise endiselt nukralt seisavad, siis leidub ehk teisi alasid metsanduses, kus põllutöoministeeriumi algatus, hoolekanne ja huvi parandada aitavad neid haavu, mis maareformiga metsadele löödud, ja teataval määral lepitada nende ohvritega, mida mets toonud. Vahest on metsateadus, kirjandus, kutseshariduse tõstmine, katseasjandus, uurimistööd, propaganda metsade heaks, erametsanduse ergutamine ja edendamine selle kõrge kaitse ja huvi all õitsele löönud, või metsameeste eneste elukord paranenud? Loendame need teened: kultuuriline toetus leiab teostamist tasuta «Riigi Teataja» saatmisega igasse metskonda, 1000 krooni suuruses toetuses «Eesti Metsale»

500-kroonilises toetuses Akad. Metsaseltsile ja kolmes stipendiumis metsateaduse üliõpilastele. Kursuste asemel, mida paluti perioodiliselt korraldada alamate ametnikkude kutsehariduse täiendamiseks, kavatseti sisse seada eksamid ja töötatakse atesteerimis-instituut tarvitusele võtta. Valveametnikud on tehtud vabapalgalisteks, nende põlised palgamaad planeeritakse tuju ja tahtmise järele, pensioni õigustes on metsametnikud jäetud värava taha. Ähvardavad nende elamud kaela langeda, on nad sunnitud neid omal kulul korda seadma ja uuesti ehitama ja peavad siis aastatekaupa ootama, kuni nad oma raha kätte saavad. Kuuldavasti on viimases eelarves 13 milj. senti metsavalitsuse poolt ehituseks ette nähtud ja kuuldavasti on sellest põllutööminister 8 miljonit maha tõmmanud, et asundusfondi selle summa võrra suurendada. Kas on põllutööministeerium vähemalt katsunud meie ehituspoliitika tervendamiseks midagi ette võtta? Meil on viimasel ajal tulikahjud saanud igapäevaseks nähtuseks, meil põeb tsemenditööstus kriisi ja tsement läheb välisturule poole odavama hinna eest, kui meie teda siseturul saame, meil kiidetakse põlevkivituhka kui odavat ja head ehitusainet, meil on külluses paekivi, savi ja lupja, põllutööministeeriumi kavatsused ei küüni aga kaugemale metsamaterjalide normide suurendamisest ja kus see on muutunud juba võimatuks, tema veotariifi alandamisest raudteel.

Maakohtade metsailu kaitse on töö ja hoolekande ministeerium pidanud võtma oma hoole alla ja ajalehtede teate järele on uus kohtuminister pidanud sellele tähelepanu juhtima, et metsade valitsus maakorralduse sabasse ei sünni ja kummalgi asutisel on täita teineteisest erinevad ülesanded. Mida võiksime veel kaalulauale panna põllutööministeeriumi kasuks? Kas möödunud augustikuu korraldust soovijaid metsaseemnega ja puutaimedega varustada, või viimast läkitust käesoleva aasta jaanuarikuu, milles ülistamist leiab metsade esteetiline ja eetiline tähtsus ja metsategelasi kohustatakse rahvahulkadesse istutama arusaamist metsa ilust ja õnnistusest ja tegelikult õhutama metsakasvatamist, kasutades selleks meie noorsugu.

Need mõtted väärivad teostamist, kuid meie näeks kõige pealt heameelega, et juhid need omaks võtaksid ja mitte ainult esteetilisest, vaid ka puhtpraktilisest küljest. Tunduks näiteks olevat loomulik, et kõige pealt põllutöökoolides metsad ja metsandus vastavat käsitlemist leiaksid. Kompetentsest allikast tean, et seal metsandust ja metsa ainult niivõrra puudutakse, kuivõrra see on ühenduses

botaanikaga. Täienduskoolide õpetajate ettevalmistamiskursustel pole näiteks metsandusega tutvumiseks ühtki tundi ette nähtud.

Tahaks küsida, millega peaksid neilt nõutaval aatelisel tööal metsamehed oma vaimustuse tulukest toitma, kui ta tõeline tegevus sellega kokkukõlas pole või kui tema seljataga maakorraldaja isegi tema taimeaia välja planeerib.

Nii siis ei ole ka need paberlikud kavatsused suutnud vae-kaussi allapoole vajutada ja meie ise ei leia kahjuks meie metsa-politika juhiga ühist teed ega ühist keelt.

Tekib küsimus, missugust rada meil edasi astuda? Ühel eel-misel Metsateadlaste Päeval on küsimus üles tõstetud katsuda selleks kaasa mõjuda, et metsad põllutöoministeriumi alt üle viidaks rahaministeriumi alla. Sellel poleks meie praeguse poliitilise kon-junktuuri puhul, kus ministeriumi juht ei tarvitse olla eriteadlane omal alal, mingit tagajärge, sest järgmisel valitsuse moodustamisel pretendeeriks koondusriühm selle ministeriumi kohale. Mineval Metsateadl. Päeval avaldati arvamust, et tuleks asuda laiemate ringkondade tutvustamisele meie metsade tõelise seisukorraga, tema majandusliku tähtsuse ja meie praeguse metsapolitika suunaga. Arvan, et see tee võiks anda reaalseid tagajärgi. Kui laiematele hulkadele selgeks teha, et metsad ligikaudu 80% kõigest sissetule-kust annavad, mis riik oma maadest ja vetest saab, kui näidata, et see sissetulek ületab suuresti sissetuleku, mida riik saab kõigest otsestest maksudest kokku (tulumaks, äri- ja tööstusemaks, maksud kapitali protsentidest, kinnitus- ja pärandusmaks), et väljaveo väärtusest üks kolmandik langeb metsasaaduste arvele, samuti pool raudtee-kaubaveost, et mets suurele arvule elanikkudest pakub laia-list teenistusvõimalust ja sel teel sotsiaalse elu korraldajana esineb. Edasi tuleb selgitada, et metsa turuväärtusest on läinud seni ter-velt 42,4% igasuguste soodustuste tõttu riigikassale kaduma ja kaotus, mis tasuta metsaandmisega seotud, ei leia isegi paberil ar-vestamist.

Kõige veenvamad on argumendid, mis taskuhuvisid riivavad ja arusaadav on kõigile, et kui ühe kodanikukihi soodustamise taga-järjel riigi sissetulekud vähenevad, seda teised kihid täiendama peavad.

Muidugi tuleb ka kõiki muid metsaga seotud küsimusi selgi-tada, et metsast, kui majanduslikust tegurist õiget pilti anda. Sel-lest on vähe, kui meie üldlausetes metsade tähtsust ja väärtust toonitame. Siin on lugu sama, mis hea vee või õhuga, mille õiget

väärtust hinnatakse alles siis, kui nad puuduvad. Nii kaugele ei tohi aga asi meie metsadega minna. Saab aga kodanikul asi selgeks, siis ütleb ta ka oma esindajatele, et metsad ei tohi muutuda erakondadevaheliseks kaubaobjektiks.

Edasi tuleks selle eest töötada, et asutataks *metsanõukogu*, kus peale vastava ametkonna esindaja oleksid ka vastavate organisatsioonide ja teaduse esindajad. Selle nõukogu ülesandeks oleks kõikide metsasse puutuvate määruste ja seaduseelnõude läbivaatamine ja nende suhtes seisukoha võtmine. Ta ei ole mõeldud ametkonna pidurina, vaid selle toena, sest me teame, et seaduseelnõud ja määrused pannakse maksma vastavast ametkonnast mööda minnes. Ta aitaks ka erakondade mõjuavaldamise katseid paraliiseerida. Metsanõukogu on endine seaduslik asutis ja ette nähtud ka teistes kultuurriikides. Tuleks kaalumisele võtta võimalus rahvaesindusse koht kindlustada metsameeste esindajale. Kui meie seni töötanud oleme poliitiliselt täiesti erapooletul alusel, siis seisus selles meie moraalne jõud, kuid ühtlasi ka meie poliitiline nõrkus.

Tuleks seepärast ka ehk kaalumisele võtta, kas meie selleks, et oma kavatsustele pinda luua, kontakti ei peaks looma mõne poliitilise erakonnaga, kes meie kavatsusi toetaks ja keda ka metsameeste pere võiks toetada.

Esitades eespool toodud mõtteid esialgseks seisukohavõtmi-seks ja mõtetevahetamiseks, ei saa lõppeks jätta nimetamata, et suur osa meie kavatsuste edust sõltub meist enestest. Mulle tundub — võib-olla on see eksitus — et viimasel ajal hakkab nagu väsimus või rammetus meis aset võtma. Seda ei tohiks olla, kuigi säärane meeoleolu on arusaadav. Kui me juba ise tuimaks muutume, kust peab siis veel see sool tulema? Peame seltskonnaga ligemat ühendust otsima, peame ära kasutama igat juhust, et temas huvi äratada metsa vastu ja oma tegevusega rahva usaldust võitma.

Meie ei tohi muutuda päevatöolisteks, sest meie töö tulemused kuuluvad tulevikule. Mida suurema andumusega meie oma ülesannet täidame, seda enam leiab ta hindamist meie kaaskodanikkude juures ja seda tänulikumalt mälestavad meid meie järeletulijad.

Unsere Wälder in der amtlichen Beleuchtung.

O. Daniel.

R e s u m é.

In den letzten Jahren ist in den forstl. Kreisen Estis verschiedentlich die Frage aufgeworfen worden, ob nicht die verschiedenartigen und gesteigerten Anforderungen an die Wälder deren Leistungsvermögen weit überschreiten? Da das vorhandene stat. Material bis jetzt noch nicht genügend sichere Anhaltspunkte bot, konnte die Frage nicht mit Bestimmtheit beantwortet werden umso mehr, da das Landwirtschaftsministerium, dem die Wälder unterliegen, mit diesbezüglichen Informationen sehr zurückhaltend gewesen ist. In der letzten Zeit häufte sich aber so viel Material an, das die allgemeine Aufmerksamkeit auf die Wälder lenkte und schliesslich zu einer Interpellation in der Staatsversammlung führte, die den Landwirtschaftsminister veranlasste seine bisherige Reservation aufzugeben und mit einer Information in der Staatsversammlung an die Öffentlichkeit zu treten. Laut derselben wäre der jährliche Zuwachs der Staatswälder (3 fm. pro ha) auf 300000 Kubfdn., zu schätzen, die Nutzung gleicht aber i. J. 1922 — 231329 Kbfdn., 1923 — 257448 Kbfdn., 1924 — 261197 Kbfdn. und 1925 — 303129 Kbfdn., somit bedeutend weniger des jährlichen Zuwachses. Die angeführten Nutzungssätze sind zwar richtig, beziehen sich jedoch nur auf die auf dem Wege des Kahlschlages gewonnene Holzmasse, während das Holz, welches in den, den Ansiedlern zugeteilten Waldparzellen, sowie auf den Windbruchflächen geschlagen ist, nicht in Anschlag gebracht worden ist, obzwar es in den genannten Jahren eine Gesamtholzmasse von 111000 Kbfdn. ergab. Setzt man diese zu der Kahlschlagmasse, so übertrifft der durchschn. jährliche Nutzungssatz den angeblichen jährl. Zuwachs um 76600 Kbf. das einer Fläche von ca 3000 Dessätinen *) entspricht.

Die verschiedenen Verordnungen aus der letzten Zeit haben dem Walde neue Verpflichtungen auferlegt und das Schlimmste dabei ist, dass man nicht weiss wann und wo dieselben aufhören und an eine positive, aufbauende Arbeit geschritten werden könnte, ohne beständig gestört zu werden. Gegenwärtig befinden wir Forstmänner uns in der Lage des Sisyphos: die Versorgung der Ansiedler mit dem Baumaterial war zur Hälfte schon erledigt, als eine neue Verordnung die Norm um 20% vergrösserte; kaum hatten wir uns damit zurechtgefunden, als eine weitere Verordnung auch die Versorgung der Staatspächter mit gleicher Norm verlangt. Die Wälder sind zum grössten Teil schon eingerichtet, die Wirtschaftspläne fertig, die Schläge abgeführt, da kommt der Agrarorganisator, scheidet ganze Komplexe aus den Beständen aus, wobei die sturmsicheren Westränder

zum Abtrieb gelangen und den Stürmen der Weg in die hintengelegenen Bestände geöffnet wird usw. Noch nicht genug, dass der Staat den Ansiedlern das Baumaterial um 45% unter dem Taxwert liefert und sehr günstige Zahlungsbedingungen gewährt, auch die Masse muss ihnen nach den alten Tabellen ausgerechnet werden, wodurch sie ca. 10% im Preise, gegenüber den anderen Konsumenten profitieren. Das ist aber noch nicht alles: dem Staatspächter wird für jedes Jahr, welches er auf der Pachtstelle verbracht hat, $\frac{1}{40}$ des Taxpreises des in den Grenzen seiner Pachtstelle gelegenen Waldes abgerechnet, ausserdem kann er unentgeltlich die weichen Holzarten, einzelne, auf der Wiese und Weide wachsende Bäume, ebenso Bäume unter 4" im Stockdurchmesser benutzen, weiter erhält er jährlich aus dem Windwurf 3 Kbfdn. Brennholz, $\frac{1}{2}$ Kbfdn. Nutzholz, 10 Bäume, 100 Latten und 200 Zaunstacken für Remonten und im Falle des Ankaufes der Pachtstelle wird ihm bei der Taxation des Waldes 7 Kbfdn. Holzmasse nicht angerechnet. Rechnet man alle diese Werte zusammen, so ergeben sie eine ansehnliche Summe, die der Staatskasse verloren gehen und von den übrigen Staatsbürgern ersetzt werden müssen. Auf Grund der ministeriellen Verordnungen werden den Ansiedlern aus dem Staatswalde Parzellen zugeteilt, in der Grösse von 3–8 Dessätinen. Laut ministrieller Information hat sich die Gesamtfläche der Staatswälder in der Zeit vom Jahre 1922 bis 1927 nur um 7104 Dessät. vermindert, nach den amtlichen Berichten sind jedoch von der Agrarorganisation, angefangen vom Jahre 1923 — 1927, rund 44000 Dessät. Waldboden den Ansiedlerstellen zugeteilt worden, es fragt sich nun, ob zur Deckung des Unterschiedes Moraste od. Weideländer zum Waldboden zugezählt worden sind?

Wenn also nach der amtlichen Information die Wälder selbst in ebenso trübem Lichte stehen, wie vorher, so könnte sich vielleicht die ministrielle Fürsorge um dieselben, auf anderen Gebieten der Forstwirtschaft in desto hellerem Lichte zeigen. Vielleicht hat die Forstwissenschaft, die Fachliteratur, das forstl. Versuchswesen, Förderung der Privatforstwirtschaft, Propaganda zum Schutze und Vermehrung der Wälder usw. in dem Landwirtschaftsministerium einen Protektor und Förderer gefunden, oder hat sich vielleicht die Lage der Forstbeamten gebessert? Die Verdienste in dieser Beziehung lassen sich leicht aufzählen: die bisherige kulturelle Förderung umfasst die freie Zustellung des „Staatsanzeigers“ an die Kanzeleien der Oberförstereien, eine jährliche Subvention von 1000 Kr. der Fachzeitschrift „Eesti mets“, 500 Kr. dem akad. Forstverein und 3 Stipendien zu 240 Kr. den Studierenden der Forstwissenschaft. Die Forstbeamten sind nicht alle vollberechtigt an der Pension, die Forstwächter sind aus der Liste der Beamten gestrichen. Hat vielleicht das Lndw.-ministerium auch nur einen ernstlichen Versuch gemacht in der Baupolitik reformierend zu wirken, wo doch die Durchführung der Agrarreform dazu weitgehende Möglichkeiten bietet! Wir haben im Lande Zement, Kalk, Lehm, Naturbaustein usw. in Überfluss, unsere Zementfabriken klagen über den schlechten Absatz, im Lande selbst ist aber der Preis des Zements um das Doppelte höher, wie er auf dem Aussenmarkt erzielt wird. Die Brände auf dem Lande sind zur allfälligen Erscheinung geworden und doch hat das Landwirtschaftsministerium es nur zu einer Erhöhung der Norm des Bauholzes gebraucht und da dasselbe nicht mehr überall zu haben ist, die Verminderung des Bahntransporttarifs auf dasselbe durchgesetzt. Den Naturschutz muss das Arbeits-Fürsorge-Ministerium verwirklichen, um die landschaftl. Schönheit der Wälder vor dem Beil zu wahren und der Jus-

tizminister muss erklären, dass die Forstverwaltung nicht als Unterabteilung unter die Agrarorganisation gehört, sondern dass beide Institutionen ganz verschiedene Funktionen zu erfüllen haben.

Referent findet, dass die Forstmänner mit dem Leiter der forstl. Politik keinen gemeinsamen Weg und keine gemeinsam verständliche Sprache haben und schlägt vor weitere Kreise über den Zustand, Revenuen und Bedeutung der Wälder als Wirtschaftsfaktor im Haushalt des Staates zu informieren, und zu propagieren, dass auf dem gesetzgeber. Wege eine forstl. Beratungsstelle unter Beteiligung der Vertreter der Forstwissenschaft und der forstl. Organisationen ins Leben gerufen wird, welche alle auf die Wälder bezügl. Gesetzvorlage und ministeriellen Verordnungen zu begutachten hat, bevor sie verwirklicht werden.